

METODIKA K HODNOCENÍ ŽÁKŮ V ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH DLE ZÁKONA LEX UKRAJINA VE ŠKOLNÍM ROCE 2021/2022

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Praha, 16. 5. 2022

METODIKA K HODNOCENÍ ŽÁKŮ V ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH DLE ZÁKONA LEX UKRAJINA VE ŠKOLNÍM ROCE 2021/2022

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy připravilo pro základní školy metodické doporučení k hodnocení žáků-cizinců, kteří nastoupili v průběhu školního roku 2021/22 do škol v souvislosti s migrací do České republiky. Cílem metodického doporučení je pomoci školám v tom, jak přistupovat k průběžnému hodnocení a k hodnocení na vysvědčení ve 2. pololetí školního roku 2021/22.

Toto metodické doporučení je určeno pro hodnocení osob, kterým byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona č. 67/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace (dále také „Lex Ukrajina“).

Jedná se o osoby:

- kterým byla poskytnuta **dočasná ochrana v souvislosti s válkou na Ukrajině**. Prokazuje se vízovým štítkem nebo záznamem o udělení dočasné ochrany,
- kterým bylo **uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu** na území ČR, které se nově automaticky ze zákona č. 67/2022 Sb. považuje za vízum pro cizince s dočasnou ochranou. Prokazuje se uděleným vízovým štítkem nebo razítkem v cestovním pasu.

Metodika není určena pro ostatní cizince, byť by měli ukrajinské občanství, není-li v konkrétním případě výslovně uvedeno jinak.

• **Informativní části** (označené piktogramem **I**)

• **Doporučující části** (označené piktogramem **D**)

• **Závazné části** (označené piktogramem **§**)

ÚPRAVY OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ A ZMĚNY ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

§ Dle § 3 Lex Ukrajina může škola **na dobu nezbytně nutnou upravit** dle aktuální situace ve škole **vzdělávací obsah, podle kterého se vzdělávají žáci-cizinci**. Hlavním cílem úprav je **adaptace** žáků-cizinců na vzdělávání podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) a školní vzdělávací program (ŠVP) dané školy. V souladu s tím lze vzdělávací obsah na přechodnou dobu upravit, přičemž **nemusí** být v souladu s RVP ZV. Změny (úpravy) vzdělávacího obsahu se týkají pouze žáků-cizinců, a to na přechodnou dobu adaptace. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet průběžně během platnosti zákona (prozatím do 31.3.2023), vždy však výhradně za účelem adaptace. Škola tak může aktuálně reagovat na změny situace, na počet žáků-cizinců, na jejich vzdělávací potřeby a na úroveň osvojení českého jazyka.

§ Podle platné právní úpravy ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, mají nově příchozí žáci-cizinci nárok na jazykovou přípravu. Podrobné informace jsou uvedeny v [Metodickém materiálu MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy ve školách](#). Úprava obsahu vzdělávání podle ustanovení § 3 zákona Lex Ukrajina může být realizována ještě nad rámec úprav dle vyhlášky č. 48/2005 Sb. z důvodů jazykové přípravy nebo v kombinaci s touto jazykovou přípravou.

I V praxi lze tedy v případě potřeby výuku organizovat také tak, že žákovi bude z některých/většiny předmětů nahrazen vzdělávací obsah podle § 3 zákona Lex Ukrajina za jiný pro žáka vhodnější obsah a v některých předmětech se bude vzdělávat společně se spolužáky (např. předměty výchovného zaměření). Z těchto předmětů ale může být dále uvolněn za účelem jazykové přípravy podle vyhlášky č. 48/2005 Sb.

I Žákovi tedy bude poskytována jazyková příprava v rozsahu dle vyhlášky č. 48/2005 Sb., ale může mu být poskytována ještě další jazyková příprava nad rámec vyhlášky formou úpravy vzdělávacího obsahu. Žák může mít zcela jiné předměty pro účel adaptace na ŠVP než ostatní žáci ve třídě, nebo může mít ve své třídě jiný vzdělávací obsah než ostatní žáci ve třídě.

D Z důvodu změny vzdělávacího obsahu není nutné měnit ŠVP. Doporučujeme zpracovat stručnou interní evidenci změn (rozsah a podobu určí ředitel školy). Může se jednat o vytištěný upravený rozvrh hodin žáků nebo zápis z jednání pedagogické rady o této úpravě. Zároveň je třeba vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou zápisů v třídní knize. Podrobnosti jsou uvedeny v materiálu [Komentáře k zákonu Lex Ukrajina](#).

SPECIFIKA HODNOCENÍ UKRAJINSKÝCH ŽÁKŮ

I Pokud pro žáky-cizince změním obsah vzdělávání (ve srovnání s ostatními žáky), bude hodnocen pokrok a osvojení tohoto změněného vzdělávacího obsahu. Pro žáka-cizince je velkou změnou také přechod z bodového hodnocení na Ukrajině na český systém hodnocení (podrobnosti v [Základní informaci pro srovnání českého a ukrajinského vzdělávacího systému](#)). Je třeba zajistit, aby byl žák včas a srozumitelně ze strany školy/učitele seznámen se systémem českého hodnocení. Zároveň je potřeba zohlednit fakt, že období 2. pololetí školního roku 2021/22 bylo avizováno jako adaptační a za prioritní bylo s ohledem na situaci pokládáno zejména zajištění zázemí pro ukrajinské rodiny v ČR.

§ **Pravidla pro hodnocení** výsledků vzdělávání žáků jsou nedílnou **součástí školního řádu každé školy**. Dle § 51 odst. 2 školského zákona je hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. Pravidla hodnocení schvaluje školská rada (§ 168 odst. 1 školského zákona). V případě, že škola nemá slovní hodnocení ukotveno ve školním řádu a chtěla by tento způsob hodnocení nově využívat, je třeba adekvátně upravit školní řád, předložit jej školské radě ke schválení a následně informovat o schválené úpravě školního řádu zaměstnance, žáky školy i zákonné zástupce.

D Tato úprava nemusí být složitá. Stačí např. do části školního řádu, která obsahuje pravidla pro hodnocení žáků, přidat odstavec o tom, že žáci, na něž se vztahuje zákon č. 67/2022 Sb., jsou (ve školním roce 2021/22) hodnoceni na vysvědčení slovně. Stejným způsobem je možné v případě potřeby provést i jiné úpravy konkrétních pravidel hodnocení na úrovni školy. Změna v obsahu vzdělávání pro žáky-cizince však sama o sobě nezakládá nutnost pro změnu pravidel hodnocení.

D Doporučujeme při průběžném i závěrečném hodnocení využívat hodnocení slovní (zejména u mladších žáků), případně klasifikaci doplnit slovním hodnocením (kombinované hodnocení). Pokud je to možné, lze při hodnocení přihlídnout k výsledkům vzdělávání na Ukrajině (žáci mohou škole poskytnout informaci z elektronické žákovské knížky apod.).

D Doporučujeme ředitelům a pedagogům, aby vzhledem k náročnosti tohoto období pro žáky i jejich rodiny pečlivě zvážili počet požadovaných podkladů pro hodnocení, zejména počet známek, množství a rozsah písemných testů a ústního zkoušení. Doporučujeme také tyto formy hodnocení nahradit alternativními způsoby ověřování výsledků vzdělávání, jako je např. příprava plakátu nebo komiksu shrnujícího látku, využití prvků CLIL (obsahově a jazykově integrované učení) při přípravě takových materiálů, omezení nutnosti řešit slovní úlohy, které jsou vázány na jazykovou znalost apod.

I Zejména pro školy, které dosud neměly větší zkušenosti se slovním hodnocením, zdůrazňujeme charakteristiku slovního hodnocení, jak je uvedena ve vyhlášce č. 48/2005 Sb. Možné příklady slovního hodnocení žáků-cizinců lze najít na [webu NPI ČR](#).

I **Slovní hodnocení** zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka; obsahuje také zdůvodnění a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je

překonávat. Výsledky vzdělávání žáka lze slovně hodnotit samostatně za každý předmět zvlášť, souhrnně za všechny předměty nebo kombinovat s klasifikací – některé předměty hodnotit slovně a jiné klasifikací.

I Obdobně připomínáme charakteristiku hodnocení klasifikací. Při používání **klasifikace** jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

§ **Obecně u všech žáků-cizinců v základním vzdělávání platí, že je nutné zohlednit při jejich hodnocení nedostatečnou znalost vyučovacího jazyka, neboť se jedná o závažnou souvislost, která ovlivňuje jejich výkon** (viz § 15 odst. 6 vyhlášky č. 48/2005 Sb.).

D **Na hodnocení by neměla mít rozhodující vliv neznalost českého jazyka.** Žáka-cizince je vhodné hodnotit individuálně s ohledem na dosažené pokroky a zvládnutelné úkoly, nesrovnávat jej se spolužáky. Spolužákům je potřeba vysvětlit, proč je žák-cizinec hodnocen jinak. Důležité je umožnit žákům-cizincům identifikovat jejich silné i slabé stránky, sledovat vlastní pokrok a nalézat vhodné cesty a nástroje pro další rozvoj. Je vhodné využívat hodnocení především k podpoře učení žáků-cizinců. Upozornujeme na skutečnost, že pokud by žák nemohl být hodnocen na konci 2. pololetí, a to ani v náhradním termínu, musí opakovat ročník, což není pro žáky-cizince žádoucí.

D **Hodnocení** by mělo vycházet jednak ze zjištěné míry dosažení školních výstupů, ale mělo by být přihlíženo i k dalším skutečnostem ovlivňujícím výsledky vzdělávání, kterých žák v hodnoceném období dosáhl. Takovými skutečnostmi jsou např.:

- jak se žák-cizinec snažil integrovat do nového prostředí;
- jak se snažil spolupracovat se spolužáky se stejným mateřským jazykem a se spolužáky s jiným mateřským jazykem);
- jak se snažil plnit zadané úkoly (včasnost, kvalita, ale i tvořivost apod.);
- zda a jak plnil další doplňkové úkoly;
- případně výsledky předchozího vzdělávání na Ukrajině, osobní portfolio žáka (v listinné či digitální podobě).

Základní principy hodnocení:

§ neznalost vyučovacího jazyka je závažná souvislost, která ovlivňuje výkon žáka;

D pokud dojde ke změně obsahu vzdělávání, hodnotit pokrok a osvojení tohoto změněného vzdělávacího obsahu;

D zohledňovat při hodnocení individuální situaci daného žáka;

§ Při objektivních důvodech (neplnění zadaných úkolů) může být žák hodnocen na vysvědčení za 2. pololetí i stupněm prospěchu nedostatečným.

§ Žáci z Ukrajiny vzdělávající se v oboru Základní škola speciální budou hodnoceni standardně (slovně) dle pokynů výše.

VYDÁVÁNÍ VYSVĚDČENÍ

- §** Pokud škola používá tiskopisy vysvědčení s hodnocením za obě pololetí na jednom listu, bude hodnocení za 1. pololetí proškrtnuto.
- §** Na vysvědčení budou uvedeny pouze předměty, kterých se žák alespoň zčásti účastnil. Pokud v důsledku změny obsahu vzdělávání **nebude mít žák-cizinec v rozvrhu předměty, které mají ostatní žáci ve třídě, nebudou tyto předměty na vysvědčení uvedeny**. Formulace „uvolněn“ se nepoužije, neboť nejde o uvolnění z výuky některého předmětu, ale o náhradu obsahu vzdělávání v souladu s Lex Ukrajina. Pro účely vyplňování vysvědčení je rozhodující název předmětu, nikoliv jeho případně upravený obsah. Pro postup žáka do vyššího ročníku je rozhodující hodnocení pouze z těch předmětů, kterých se žák alespoň zčásti účastnil. Obdobně to platí u žáků 9. ročníku – žák musí pro získání stupně základního vzdělání prospět ze všech předmětů, kterých se alespoň zčásti účastnil.
- I** Jména cizinců do matriky se uvádí primárně podle rodného listu vystaveného českým matričním úřadem. Pokud jej cizinec nemá, uvádí se přepis v předloženém dokladu vydaným Českou republikou.
- D** Na vysvědčení v části, kde se uvádí název ŠVP, bude navíc uvedeno: „Žák/Žákyně se vzdělával/vzdělávala podle zákona č. 67/2022 Sb.“, pokud došlo k úpravě vzdělávacího obsahu podle § 3 lex Ukrajina.
- D** Počet let splněné povinné školní docházky se uvádí dle českého školského zákona, tzn. jako povinná školní docházka začíná od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku. Škola proto nemusí zjišťovat, kdy žák na Ukrajině skutečně začal chodit do školy.
- §** Všechna ostatní pravidla stanovená právními předpisy pro hodnocení žáků se přiměřeně použijí i pro hodnocení žáků-cizinců.